

Intelligentieonderzoek met de WISC-III – Toelichting voor Ouders

Uw kind heeft pas een intelligentieonderzoek gehad. In deze toelichting krijgt u algemene informatie over intelligentieonderzoek met de WISC-III. Deze toelichting kan u helpen om het onderzoeksrapport beter te begrijpen. Als u meer wilt weten over het onderzoek van uw kind, dan kunt u dit nalezen in het onderzoeksrapport of contact opnemen met de onderzoeker.

Wat is intelligentie?

Op deze vraag is geen simpel antwoord te geven. Er bestaan veel verschillende omschrijvingen van 'intelligentie'. Het heeft onder andere te maken met wat iemand allemaal weet en kan. En met hoe makkelijk je bijvoorbeeld nieuwe dingen kunt leren en problemen kunt analyseren om ze vervolgens op te lossen op een zelfbedachte manier. Het zegt iets over hoe goed je doelgericht kunt handelen en of je goed bent in logisch nadenken en redeneren. Intelligentie heeft te maken met het gemak waarmee we de wereld om ons heen kunnen begrijpen en met allerlei verschillende situaties in onze omgeving kunnen omgaan. Intelligentie is een belangrijke (maar zeker niet de enige) voorspeller van schoolprestaties. Een intelligentietest bestaat uit vragen en opdrachten. Deze meten zowel aangeleerde kennis als begrip, inzicht en probleemoplossende vaardigheden. Bij intelligentieonderzoek wordt naar veel verschillende delen van het functioneren gekeken. Het geeft een beeld van de sterke kanten van uw kind en laat ook zien met welke vaardigheden uw kind misschien meer moeite heeft.

De WISC-III

De derde editie van de *Wechsler Intelligence Scales for Children* (WISC-III) is de meest gebruikte kinderintelligentietest in Nederland en Vlaanderen. Deze intelligentietest is bedoeld voor kinderen van 6 t/m 16 jaar. De WISC-III bestaat uit 13 subtests (taken, opdrachten) die verschillende vaardigheden meten. Globaal kan gezegd worden dat een deel van de subtests meer een beroep doet op vaardigheden die met taal te maken hebben (de verbale taken zitten in de verbale schaal en de factor Verbaal Begrip), terwijl andere onderdelen meer handelingsgerichte opdrachten betreffen ('doe-taken'), waarbij onder meer goed kijken, ruimtelijk inzicht, overzicht en motoriek een rol spelen (de non-verbale taken zitten in de performale schaal en de factoren Perceptuele Organisatie en Verwerkingssnelheid). Bij een aantal non-verbale taken wordt de tijd opgenomen. In dat geval is niet alleen belangrijk dat de kwaliteit van een prestatie goed is, maar ook hoe lang een kind erover doet om tot dit resultaat te komen. Op alle subtests zijn de opgaven oplopend in moeilijkheidsgraad. Er wordt gekeken tot welk niveau het een kind lukt mee te komen en wanneer het te moeilijk wordt.

De subtests van de WISC-III

1. Onvolledige Tekeningen (OT): het kind bekijkt gekleurde plaatjes van alledaagse voorwerpen en situaties waaraan een belangrijk onderdeel ontbreekt. Het kind moet ontdekken wat er mist.
2. Informatie (IN): er worden vragen gesteld waarmee gekeken wordt naar de algemene kennis van het kind over gebeurtenissen, dingen, plaatsen en mensen.
3. Substitutie (SU): het kind krijgt een blad met eenvoudige figuren (6-7 jaar) of getallen (8-16 jaar). Bij die figuren/getallen hoort een bepaald teken. Bovenaan het blad staat welk teken bij ieder figuur/getal hoort. Binnen een korte tijd moet het kind proberen zo veel mogelijk goede tekens in te vullen.
4. Overeenkomsten (OV): het kind hoort twee woorden die alledaagse dingen of begrippen weergeven. Het kind moet de overeenkomst(en) tussen beide woorden aangeven.
5. Plaatjes Ordenen (PO): bij dit onderdeel worden gekleurde plaatjes in een willekeurige volgorde aangeboden. Het kind moet de kaartjes in een goede volgorde leggen zodat er een logisch verhaal ontstaat.

6. Rekenen (RE): bij deze subtest lost het kind rekenopgaven uit het hoofd op. Er mag geen papier gebruikt worden. Het gaat hier om sommen die in een kort verhaaltje verwerkt zitten.
7. Blokpatronen (BP): het kind krijgt gekleurde blokjes, waarmee het van een voorbeeld bepaalde patronen moet naleggen.
8. Woordkennis (WO): het kind krijgt allerlei woorden te horen en moet omschrijven wat elk woord betekent. Er wordt gekeken hoe de woordenschat is ontwikkeld.
9. Figuur Leggen (FL): het kind krijgt stukjes van een legpuzzel. De stukjes moeten goed tegen elkaar worden aangelegd, zodat het figuur klopt.
10. Begrijpen (BG): het kind krijgt allerlei vragen waarbij uit het antwoord moet blijken of het in staat is alledaagse problemen op te lossen en het sociale regels en begrippen snapt.
11. Symbolen Vergelijken (SV): het kind krijgt een blad voor zich met groepjes figuren. De opdracht is om zo goed en zo snel mogelijk te kijken of er in het groepje figuren een figuur staat dat precies hetzelfde is als het voorbeeldfiguur ernaast.
12. Cijferreeksen (CR): de onderzoeker noemt een reeks getallen. Het kind moet deze in dezelfde volgorde, en later in omgekeerde volgorde, nazeggen.
13. Doolhoven (DH): het kind krijgt een aantal doolhoven op papier waarbij het met een potlood de juiste weg naar buiten moet zien te vinden.

Subtestscore en IQ's

Op iedere subtest van de WISC-III behaalt een kind een 'subtestscore' (vaak noemen onderzoekers dit een 'normscore' of 'standaardscore'). Deze kan variëren van 1 t/m 19 (hoe beter de prestatie, des te hoger de score). Het exacte gemiddelde is 10, wat betekent dat de meeste kinderen van dezelfde leeftijd als uw kind (hooguit enkele maanden verschil) een score behalen in de buurt van 10 punten. Bij grote groepen kinderen is de gemiddelde afwijking van dit gemiddelde 3 punten (dit wordt ook wel de 'standaarddeviatie' of 'standaardafwijking' genoemd en zegt iets over de spreiding van scores). De betekenis van deze subtestscores treft u hieronder aan.

In het rapport treft u ook een aantal 'IQ-scores' aan. Een IQ ('Intelligentie Quotiënt') is een getal waarmee wordt uitgedrukt hoe 'intelligent' iemand is (in de betekenis zoals eerder is omschreven). Het precieze gemiddelde van een IQ is 100 met een standaarddeviatie van 15 punten. De meest gebruikte indeling van IQ-scores en wat ze betekenen, staat hieronder. Zowel subtestscores als IQ-scores zeggen iets over hoe het kind presteert *in vergelijking met* andere kinderen van dezelfde leeftijd (maximaal enkele maanden verschil in leeftijd). Dat betekent dat eenzelfde prestatie op verschillende leeftijden ook verschillende IQ-scores geeft.

IQ-scores

> 130	zeer begaafd
121-130	Begaafd
111-120	Bovengemiddeld
90-110	Gemiddeld
80-89	Benedengemiddeld
70-79	laag begaafd / moeilijk lerend
50-69	lichte verstandelijke beperking*
35-49	matige verstandelijke beperking*

Subtestscores

> 15	zeer goed
13-15	goed
8-12	gemiddeld
5-7	zwak
< 5	zeer zwak

**) Sommige mensen schrikken erg van de naam 'verstandelijke beperking'. Deze testprestatie betekent dat het duidelijk lager was dan wat de meeste leeftijdgenoten behalen. Of iemand ook echt verstandelijk beperkt is, hangt ook af van andere dingen zoals zelfredzaamheid en het sociale functioneren. Dat is iets wat niet uitsluitend met deze WISC-III test of een andere IQ-test bepaald kan worden. Sommige mensen noemen deze scores daarom liever 'zeer moeilijk lerend'.*

Afkortingen

TIQ: totaal IQ	VB(F)-IQ: factor Verbaal Begrip
VIQ: verbaal IQ (verbale schaal)	PO(F)-IQ: factor Perceptuele Organisatie
PIQ: perfoormaal IQ (performale schaal)	VS(F)-IQ: factor Verwerkingsnelheid

Betrouwbaarheidsintervallen

IQ's zijn losse getallen. Dat suggereert een mate van exactheid die eigenlijk niet juist is. Afhankelijk van allerlei omstandigheden kan de prestatie best een aantal punten verschillen. Ieder instrument heeft bovendien een zogenaamde 'meetfout', geen enkele test is 100% betrouwbaar. Daarom worden alle IQ's in het rapport voorzien van een zogenaamd '95% betrouwbaarheidsinterval' (een marge). Stel dat er in het rapport staat dat het totaal IQ 97 bedraagt met een 95% betrouwbaarheidsinterval van 90-104, dan betekent dit dat het gemeten 'IQ van de dag' van 97 een *schatting* is, en met 95% zekerheid gezegd mag worden dat de capaciteiten van dit kind zich daadwerkelijk ergens tussen de 90 en 104 zullen bevinden. Uitgaan van een 95%-betrouwbaarheidsinterval betekent dat de kans dat de meting ernaast zit, dus maar 1 op 20 (5%) is.

Ten slotte

IQ-getallen krijgen vaak pas betekenis als je hierin andere zaken betreft zoals de omstandigheden in de periode waarin het kind getest werd, de observaties tijdens het onderzoek (motivatie, concentratie, vermoeidheid, gedrag, enz.), schoolresultaten, of uw kind de laatste tijd lekker in zijn vel zit, medicijngebruik, enz. De test geeft een schatting van het niveau van het kind van dat moment. Het kan soms een verklaring bieden voor hoe het de laatste periode is gegaan of helpen bij een voorspelling voor de nabije toekomst (bijvoorbeeld schoolniveau). Een IQ staat niet voor het leven vast en heeft meestal een geldigheidsduur van 1-2 jaar. Intelligentie kan ook binnen bepaalde marges ontwikkelen als een kind extra gestimuleerd wordt in zijn ontwikkeling.

Daarnaast is het goed om te weten dat niet alle onderzoekers op dezelfde manier een testuitslag analyseren. Hierdoor kan het voorkomen dat u bij een andere instelling of onderzoeker iets andere betekenissen of conclusies kunt aantreffen bij dezelfde getallen. Neem bij vragen contact op met degene die bij uw kind het onderzoek heeft uitgevoerd.

